

ගිණුම්කරණ සංකල්ප

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මූලිකාංග හඳුනාගැනීමේ දී සහ මැනීමේ දී යෙදාගන්නා පොදුවේ පිළිගත් මූලධර්ම ගිණුම්කරණ සංකල්ප ලෙස හඳුන්වයි.

ව්‍යාපාරයක් විසින් සකස් කරන මූල්‍ය ගිණුම්කරණ තොරතුරු වල ඒකාකාරීභාවයක් තිබිය යුතු අතර එය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ගිණුම්කරණ සංකල්ප භාවිතා කරයි. ගිණුම්කරණ තොරතුරු සකස්කිරීමේ දී භාවිතයට ගන්නා ගිණුම්කරණ සංකල්ප පහත පරිදි දැක්විය හැකිය.

01. ගිණුම්කරණ ඒකක සංකල්පය
02. අඛණ්ඩ පැවැත්ම සංකල්පය
03. මූල්‍ය මිනුම් සංකල්පය
04. කාලච්ඡේද සංකල්පය
05. උපචිත සංකල්පය
06. උපලබ්ධි සංකල්පය
07. ගැලපුම් සංකල්පය
08. ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පය
09. ආරක්ෂණ සංකල්පය
10. ප්‍රමාණාත්මක බවේ සංකල්පය
11. යථානුරූපී/හරාත්මක බවේ සංකල්පය
12. අනාවරණ සංකල්පය
13. සංගතතා/අනුරූපීතතා සංකල්පය

01. ගිණුම්කරණ ඒකක සංකල්පය

ව්‍යාපාරයට අයිතිකරුවන්ගෙන් වෙන් වූ ස්වාධීන පැවැත්මක් ඇති බව ගිණුම්කරණ ඒකක සංකල්පයෙන් අදහස් වෙයි. ඒ අනුව ව්‍යාපාරය ස්වාධීන ඒකකයක් බැවින් එහි සිදුවන ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් වෙනත් ගනුදෙනු හා සිද්ධීන්ගෙන් වෙන්කර හඳුනාගෙන ව්‍යාපාරයේ දෘෂ්ටිකෝණයෙන් ගිණුම්ගත කිරීම කල යුතුයි.

උදා -

අයිතිකරු රු. 500,000 ක මුදලක් ව්‍යාපාරයට යෙදවීම. මෙහිදී ව්‍යාපාරයේ මුදල් වත්කම ඉහල යන අතර එම වැඩිවන වත්කම් ප්‍රමාණය ව්‍යාපාරයෙන් අයිතිකරුට හිමිවිය යුතු නිසා ප්‍රාග්ධන ගිණුමට බැර කල යුතුයි.

ගිණුම්කරණයේ මූලික පදනම වන්නේ ද ව්‍යාපාරය සහ එහි අයිතිකරු වෙනමම ස්වාධීන ඒකක දෙකක් ලෙස සැලකීමයි.

මෙම සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා/බලපෑම්

- අයිතිකරු ව්‍යාපාරයට යොදවන සම්පත් ප්‍රාග්ධනය ලෙසත් අයිතිකරු තම පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනය සඳහා ව්‍යාපාරයෙන් සම්පත් ලබාගැනීම ගැනිලි ලෙසත් සටහන් කිරීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ඉහළින් ව්‍යාපාරයේ නම සඳහන් කිරීම.
- ගිණුම්කරණ සමීකරණයට පදනමක් ලැබීම.
- මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය තුල හිමිකම සහ වගකීම් වෙන වෙනම පෙන්වීම.
- අයිතිකරුවන්ගේ පෞද්ගලික වත්කම් සහ වගකීම් ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුල අන්තර්ගත නොකිරීම.

02. අඛණ්ඩ පැවැත්ම සංකල්පය.

ව්‍යාපාරය අනාගත දිගුකාලයක් පවතී යන උපකල්පනය මත පදනම් ව මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කල යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් අදහස් වෙයි. ඒ අනුව ව්‍යාපාරය වසා දැමීමක් හෝ මෙහෙයුම් කටයුතු සීමා කිරීමක් පිළිබඳ අදහසක් නොමැති බව මෙහි දී උපකල්පනය කරයි.

මෙම සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්

- වත්කම් ජංගම සහ ජංගම නොවන ලෙස වර්ග කිරීම.
- වගකීම් ජංගම සහ ජංගම නොවන ලෙස වර්ග කිරීම.
- මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයේ ඇතුළත් වත්කම් උපලබ්ධි කරගත හැකි අගයන් මත නොපෙන්වා ඒවා ලබාගත් වටිනාකමට (පිරිවැයට) පෙන්වීම.
- දේපළ, පිරිසත, උපකරණ වාර්ෂිකව ක්ෂය කිරීම.

03. මූල්‍ය මිනුම් සංකල්පය.

ව්‍යාපාරයක සිදුවන මුදලින් මැනිය හැකි ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් පමණක් හඳුනාගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වාර්තා කළ යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් අදහස් වෙයි. ඒ අනුව ඔනෑම ගනුදෙනුවක් අදාළ රටේ මුදල් ඒකකයෙන් මැන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් කරයි. මෙහි දී මතක තබා ගතයුතු වැදගත් කරුණක් වන්නේ මුදලින් මැනිය නොහැකි ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් ද ව්‍යාපාරය සම්බන්ධ තීරණ ගැනීමේ දී වැදගත් වන බවයි.

මෙම සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්.

- සියලු අගයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ ගිණුම් පොත්වල මුදල් අගයෙන් නිරූපනය කිරීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ඉහළින් ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් මැනීම සිදුකළ මුදල් ඒකකය සටහන් කිරීම.
- මුදලින් මැනිය නොහැකි දෑ ගිණුම් පොත්වල සටහන් නොකිරීම.

04. කාලච්ඡේද සංකල්පය.

ව්‍යාපාරයක අවසන් ප්‍රතිඵලය හඳුනාගැනීමට නම් එහි ව්‍යාපාර කටයුතු කෙරෙන කාලයේ අවසන් කරන තුරු බලා සිටීමට සිදු වෙයි. එහෙත් අඛණ්ඩ පැවැත්ම යන උපකල්පනය මත පදනම් ව ගනුදෙනු සටහන් කරන බැවින් ව්‍යාපාරයක මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල සහ අනෙකුත් තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා ව්‍යාපාරය වසා දමන තුරු සිටීම ප්‍රායෝගික නොවෙයි. ව්‍යාපාරයේ අඛණ්ඩ වූ ජීව කාලය නිශ්චිත කාලච්ඡේද වශයෙන් බෙදා එක් එක් කාලච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම කළ යුතු බව කාලච්ඡේද සංකල්පයෙන් අදහස් කරයි.

මෙම සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ඉහළින් එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට පදනම් කරගත් කාලසීමාව හෝ දිනය සඳහන් කිරීම.
- ගිණුම් කාලච්ඡේදය අවසාන දිනට උපරිත වියදම්, ඉදිරියට ගෙවූ වියදම් යනාදිය සඳහා ගැළපුම් සිදුකිරීම.

05. උපචිත සංකල්පය.

නිශ්චිත කාලච්ඡේදයක් සඳහා ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය ගණනය කිරීමේ දී ආදායමක් වෙනුවෙන් කාලච්ඡේදයට අදාළ මුදල සම්පූර්ණයෙන් ලැබී නැතත් වැඩිපුර ලැබුනත් කාලච්ඡේදයට අදාළ වියදමක් මුදලින් ගෙවා ඇතත් නැතත් සලකා බලන කාලච්ඡේදයට අදාළ ප්‍රමාණය අදායමක් හෝ වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් කියැවේ.

මෙම සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්.

- උපචිත (ගෙවිය යුතු) වියදම් හඳුනාගැනීම.
- ඉදිරියට ගෙවූ (කලින් ගෙවූ/පෙර ගෙවුම්) වියදම් හඳුනාගැනීම.
- ලැබිය යුතු (උපචිත) ආදායම් හඳුනාගැනීම.
- කලින් ලද (ඉදිරියට ලද ආදායම්) හඳුනා ගැනීම.
- ණයගැතියන් සහ ණය හිමියන් හඳුනාගැනීම.

06. උපලබ්ධි සංකල්පය (අයභාරය හඳුනාගැනීමේ සංකල්පය).

ආදායමක් සත්‍ය වශයෙන්ම ඉපැයූ අවස්ථාවේ දී එම ආදායම හඳුනාගත යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් කියැවේ. භාණ්ඩ විකිණීමක් නම් එම භාණ්ඩ හා බැඳුණු අවදානම සහ ප්‍රතිලාභය මෙන්ම එහි පාලනය විකුණුම්කරුගෙන් ගැනුම්කරුට මාරුවන අවස්ථාවේ දී හෝ අයිතිය මාරුවන අවස්ථාවේ දී ආදායම හඳුනාගත යුතුයි. සේවාවක් නම් සේවාව සැපයූ අවස්ථාවේ දී සේවා ආදායම හඳුනාගත යුතුයි.

මෙම සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්.

- විකුණුම් අත්තිකාරම් ලැබීම් ආදායමක් නොව වගකීමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම.
- ණයට විකුණුම් ආදායමක් ලෙස හඳුනාගැනීම.
- විකිණීමේ හෝ ආපසු එවීමේ පදනම මත යවන ලද හාණි ආදායමක් ලෙස හඳුනා නොගැනීම.

07. ගැලපුම් සංකල්පය.

ගිණුම් කාලච්ඡේදයට අදාලව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය ගණනය කිරීමේ දී එම ගිණුම් කාලච්ඡේදයේ ආදායම එම ආදායම ඉපැයීමට දායක වූ වියදම් සමග ගැලපිය යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් අදහස් කරයි. එනම් ව්‍යාපාරයේ ලාභය ගණනය කිරීමේ දී ආදායමෙන් එම ආදායම ඉපැයීමට දායක වූ සියලු වියදම් අඩුකළ යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් කියැවේ.

මෙම සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්.

- විකුණුම් පිරිවැය ගණනය කිරීම සඳහා අවසන් තොගය ගැලපීම.
- වියදම් සඳහා ප්‍රතිපාදනයන් සිදු කිරීම.
- අඩමාණ ණය වෙන්කිරීම.
- අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ජනනය නොකරන සියලුම වියදම් කාලච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස වාර්තා කිරීම.
- බොල්ණය කපා හැරීම.
- ආදායම් බදු සඳහා වෙක්කිරීම.
- දේපළ, පිරිසත, උපකරණ ඝෂය වෙන්කිරීම.
- නිමි/නොනිමි/අමු ද්‍රව්‍ය තොග මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වාර්තා කිරීම.

08. ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පය.

ව්‍යාපාරයක් සතු සම්පත් ඒ සඳහා දැරූ වියදම් මත එනම් ඒවා අත්පත් කරගත් අවස්ථාවේ දී හුවමාරු වූ සත්‍ය පිරිවැය මත වාර්තා කළ යුතු බව ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පයෙන් කියැවේ. ඓතිහාසික පිරිවැය මත වාර්තා කිරීම නිසා වටිනාකම තහවුරු කර ගැනීම පිළිබඳව විශ්වාසදායීතාවක් සහ පහසුවක් ඇති කරයි.

මෙම සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්.

- දේපළ පිරිසත උපකරණ හඳුනාගන්නා මුල් අවස්ථාවේදී පිරිවැයට වාර්තා කිරීමයි.
- දේපළ පිරිසත උපකරණ සම්බන්ධයෙන් පසුකාලීනව දරන වියදම් ද පිරිවැයට හඳුනාගැනීම.
- ගිණුම්කරණයේ දී මිල මට්ටම් වල සිදුවන වෙනස්වීම් සැලකිල්ලට නොගැනීම.
- වත්කම් ඒවායේ පිරිවැයටත් වගකීම් ඒවායේ ගෙවිය යුතු වටිනාකමටත් ගිණුම්ගත කිරීම.

ඓතිහාසික සංකල්පයෙන් බැහැර වන අවස්ථා

- දේපළ පිරිසත උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීම.
- අවසාන නිමි තොගය ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයට වාර්තා කර තිබීම.

09. ආරක්ෂණ සංකල්පය.

ව්‍යාපාරයක වත්කම් සහ ආදායම් අධිකක්ෂේරු නොවන පරිදින් වියදම් සහ වගකීම් සත්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා අවතක්ෂේරු නොවන පරිදින් ගනුදෙනු සටහන් කළ යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් කියැවේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී ගිණුම්කරණ ඒකකයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය, මූල්‍ය තත්වය, මුදල් ප්‍රවාහය පිළිබඳ තොරතුරු වඩාත් සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ආරක්ෂණ සංකල්පය වැදගත් වෙයි.

ආරක්ෂණ සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්.

- අඩමාණ ණය වෙන්කිරීම.
- දේපළ, පිරිසත උපකරණ ඝෂය වෙන්කිරීම.
- අවසන් නිමි තොගය එහි පිරිවැය සහ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යන දෙකෙන් වඩා අඩු අගයට වාර්තා කිරීම.

- වියදම් සඳහා ප්‍රතිපිදනයක් සිදු කිරීම.
- උපලබ්ධි නොවූ ලාභ හඳුනාගැනීම.

10. ප්‍රමාණාත්මක බවේ සංකල්පය.

කිසියම් තොරතුරක් ගිණුම් තොරතුරු පිළිබඳ ඇල්මක් දක්වන පාර්ශවයන්ගේ තීරණ ගැනීමේ හැකියාවට කොතරම් දුරට බලපානවාද ? නැද්ද ? යන්න මත එම තොරතුරු වල ප්‍රමාණාත්මකභාවය තීරණය කරයි. කිසියම් තොරතුරක් අනාවරණය නොවීම තීරණ ගන්නා පාර්ශවයන්ගේ තීරණයක් වෙනස් කරන්නක් නම් එම අනාවරණය නොවූණු තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරක් ලෙස හඳුන්වයි. ඒ අනුව ගිණුම්කරණ තොරතුරු වාර්තාකරනයේදී කිසියම් ගනුදෙනුවක් වෙනමම වාර්තා කරනවාද ? වියදමක් ලෙස වාර්තා කරනවාද ? වෙනත් අයිතමයක් ලෙස වාර්තා කරන්නේද ? යන්න තීරණය කරන්නේ මෙම සංකල්පයට අනුවයි. ප්‍රමාණාත්මකභාවය යනු ගිණුම්කරණ අයිතමයේ ඇති වැදගත්කමයි. ව්‍යාපාර කටයුතු වල ප්‍රමාණය සහ ස්වභාවය මත වැදගත්කම තීරණය වෙයි. එම නිසා මෙම සංකල්පය වැදගත් බවේ සංකල්පය ලෙස ද හඳුන්වයි.

ප්‍රමාණාත්මක බවේ සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම් .

- ආයතනයට සිදුරු විදිනයක්/කටු ඇමණුම් යන්ත්‍රයක් මිලට ගැනීම වියදමක් සේ ලාභ'ලාභ ගිණුමට කපා හැරීම.
- සමාගමක අධ්‍යක්ෂකවරයෙකුට දුන් ණය මුදල කොතරම් කුඩා ප්‍රමාණයක් වුවද එය වෙනමම අනාවරණය කිරීම.

11. යථානුරූපී/හරාත්මක බවේ සංකල්පය.

ගනුදෙනුවක් ගිණුම්ගත කිරීමේ දී පදනම් කර ගත යුත්තේ එම ගනුදෙනුවේ නෛතික ස්වභාවය නොව එහි මූල්‍යමය යථාර්ථය සහ හරය බව මෙම සංකල්පයෙන් අදහස් වෙයි.

යථානුරූපී/හරාත්මක බවේ සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්.

මූල්‍ය කල්බද්දට ගන්නා වත්කමක් නිත්‍යානුකූලව අයිතියක් නොමැති වුව ද ගැනුම්කරුගේ පොත්වල වත්කමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම.

12. අනාවරණ සංකල්පය

මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුල ගිණුම්කරණ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමේ දී වැදගත් සියලු තොරතුරු අවශ්‍ය පාර්ශවයන්ට හෙළිදරව් කල යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් කියැවේ.

අනාවරණ සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්.

- දේපල, පිරිසත, උපකරණ සම්බන්ධව එහි පිරිවැය එහි පිරිවැය, සමූච්චිත ඝය යනාදියෙහි කාලච්ඡේදය තුල ඇතිවන වෙනස හෙළිදරව් කිරීම.
- මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයක පොළී ගෙවීම් වෙනම අනාවරණය කිරීම.
- තොග වර්ගීකරණය අනාවරණය කිරීම.

13. සංගතතා/අනුරූපිතතා සංකල්පය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී අනුගමනය කරන පදනම් සම්ප්‍රදායන් ප්‍රතිපත්තින් නිරන්තරයෙන් වෙනස් නොකල යුතු බව මෙම සංකල්පයෙන් කියැවේ. මෙලෙස ඒකාකාරී බව ආරක්ෂා කිරීම නිසා ගිණුම්කරණ තොරතුරු පහත අකාරයට සන්සන්දනය කිරීමට හැකිය.

- එකම ආයතනයක ගිණුම් වසර කිහිපයක් සමග
- කර්මාන්තයේ වෙනත් තරගකාරී ආයතන සමග
- පුරෝකථනය කල තොරතුරු සමග

සංගතතා සංකල්පය යෙදෙන අවස්ථා /බලපෑම්.

- පෙර වර්ෂවල අනුගමනය කල තොග නිකුත් කිරීම් මිල කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය වන ප්‍රථම ලැබීම් ප්‍රථම නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය (FIFO) ම අදාල ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුල දී අනුගමනය කිරීම.